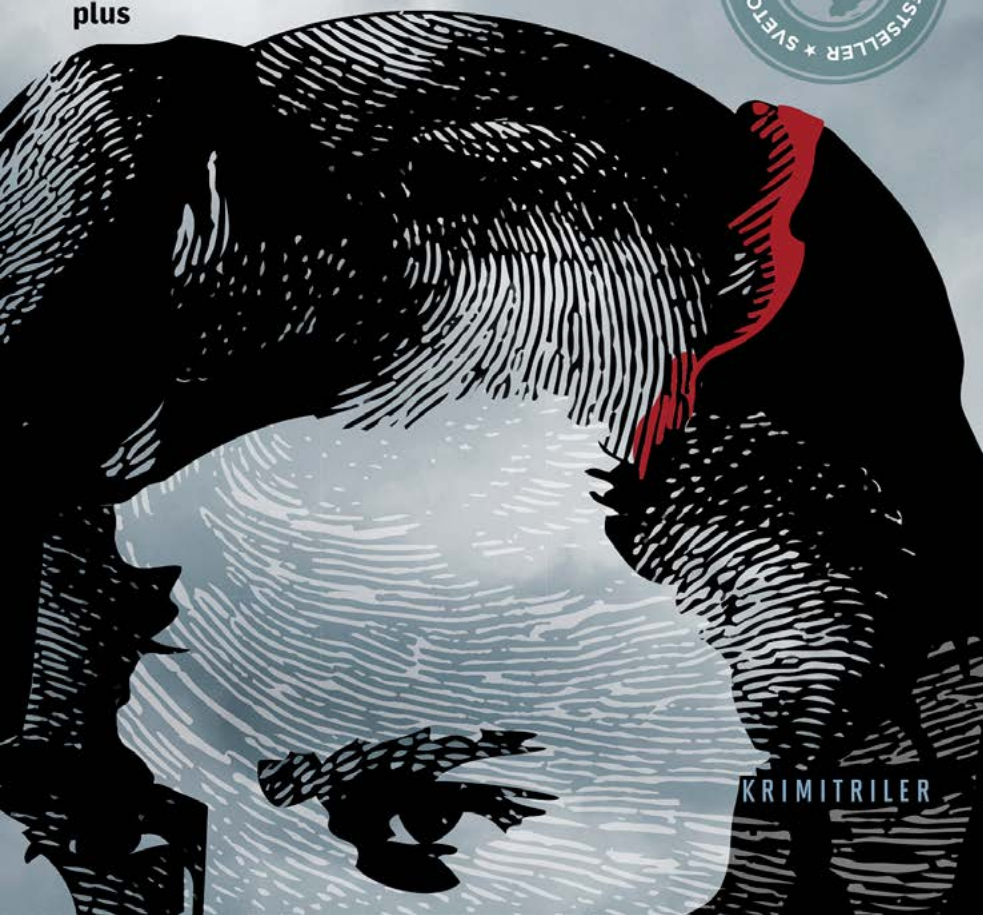

PETER MAY

Turbulentný triler plný vášne... Poetický a zároveň mrazivý príbeh
zo sugestívneho prostredia Západných ostrovov. TIME OUT

MUŽ Z OSTROVA LEWIS

plus

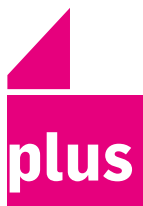

KRIMITRILER

Muž z ostrova Lewis

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Peter May

Muž z ostrova Lewis – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

PETER MAY

**MUŽ Z OSTROVA
LEWIS**

PLUS

„THE LEWIS MAN“ by Peter May

First published under the title „L’Homme de Lewis“

© Editions du Rouergue 2011

Published by arrangement with Literary Agency „Agence de l’Est“

Translation © Alojz Keníž, 2016

Cover: Pergamen, 2016

ISBN v tlačenej verzii 978-80-259-0506-7

ISBN e-knihy 978-80-259-0513-5 (1. zverejnenie, 2016)

Peter May
Venujem otcovej pamiatke

Tak tu teda žijú:
Nie na tomto mieste,
ale kde sa všetko kedysi začalo.

Z básne Philipa Larkina
Starí blázni

PROLÓG

Búrkami bičovaný ostrov, vzdialený tri hodiny od severozápadného pobrežia Škótska, pokrýva tenučká vrstva pôdy. Obyvateľom poskytuje potravu i teplo. Zároveň však prijíma aj ich mŕtvych. A veľmi zriedkavo, ako napríklad dnes, človeka aj vyvrhne.

Kopanie rašeliny je spoločenská udalosť. Na slatinách sa zhromažďia všetci, celá rodina, susedia i deti. Z juhozápadu povieva príjemný vetrik, vysušuje trávu a drží nepríjemné mušky na uzde. Annag má len päť rokov. Rodičia ju prvý raz vzali so sebou a práve ona nezabudne na túto udalosť do konca života.

Dopoludnie strávila so starou mamou v kuchyni kamenného hospodárskeho domu, striehli na vajcia, čo sa varili na starom sporáku a kúrili v ňom minuloročnou rašelinou. V tejto chvíli ženy kráčali po slatine a niesli koše, Annag vzrušená nastávajúcou udalosťou behala bosá, a keď preskakovala pichľavé vresy, medzi prstami jej čvrkala hnedá blatová voda.

Oči sa jej naplnili oblohou, potrhanou a rozfúkanou vetrom. V chvíľkových zábleskoch prepúšťala slnečné svetlo, čo sa vzápätí rozlievalo po suchej tráve a v nej sa biele špičky páperníka širokolitého skláňali a ponárali do vln rozbúreného vzduchu. V nasledujúcich dňoch divé kvety jari a skorého leta premenia hnedastú uzimenú pustatinu na žltú a fialovú, ale teraz ešte nečinne spali.

V diaľke vidieť siluety asi piatich chlapov v kombinézach a látkových šiltovkách, za nimi oceán neprestajne zadiera do útesov z čiernej neoblomnej ruly a nad ním prebleskujú oslnivé slnečné lúče. Svetlo

oslepuje a Annag dvíha ruku, tieni si oči a sleduje, ako sa hrbia, zohýnajú a špeciálnym krompáčom, tu sa mu hovorí tarasgeir, sa zarezávajú do mäkkej čiernej rašeliny a odlupujú z nej vodou nasiaknuté štvorcové pláty. Generácie kopáčov dokonale zjazvili zem ryhami hlbokými tridsať až štyridsaťpäť centimetrov, po ich okrajoch sú uložené kusy vykopanej rašeliny. Najprv sa sušia z jednej, potom z druhej strany. O niekoľko dní sa kopáči vrátia po nakananý poklad, vravia mu cruinneachadh a uložia ho do malých trojuholníkových kôp, zvaných rudhain, aby ho vietor prefúkal a úplne vysušil.

Keď začnú rašelinu zbierať, nakladať na vozy a odvážať domov, bude pripomínať suché krehké tehly, v stromčekovom vzore ich uložia do ostrvy pekne jednu na druhú, ňou potom počas nasledujúcej dlhej zimy budú udržiavať rodinu v teple a variť na nej jedlo, aby nasýtili hladné žalúdky.

Takto Lewisania, obyvatelia najsevernejšie položeného ostrova v škótskom súostroví Hebridy, prežívajú už celé stáročia. V čase súčasnej finančnej neistoty, keď sa ceny paliva šplhajú do závrtných výšok, sa tí, čo majú otvorené kozuby a sporáky, hŕfne vracajú k tradícii predkov. V týchto končinách sa za vykúrenie domu platí jedine vynaloženou prácou a oddanosťou Bohu.

Vonku, na vetrom ošlahanej slatine, sa však Annag oddáva len vzrušujúcemu dobrodružstvu, smeje sa a pokrikuje na otca i starkého, ústa jej napĺňa lahodný vzduch, kdesi za sebou počuje, ako sa mama a starká hlasno rozprávajú. Netuší, aké napätie sa zmocňuje kopáčov rašeliny pred ňou. Pri svojich obmedzených skúsenostiach ešte nevie čítať gestá a mimiku chlapov zohnutých nad pásom zeme, čo sa im zosunula pod nohami.

Otec si neskoro všimne, že pribieha. Skríkne na ňu, aby zastala. Povel prichádza neskoro, už sa nestihne zastaviť, ani zareagovať na jeho preľaknutý hlas. Chlapi sa odrazu vzpriamia, otočia k nej

a vtedy zazrie bratovu tvár, má farbu bavlnenej plachty vystretej na slnku, aby ju vybielilo.

Nasleduje jeho pohľad do prepadnutého rašeliniska a spočinie na ruke, natáha sa k nej, kožovitá pokožka ako hnedý pergamen, prsty zovreté, akoby držali neviditeľnú loptu. Jedna noha leží prekřížená cez druhú, hlava naklonená do jamy, akoby hľadala stratený život, miesto očí čierne diery.

Chvíľu sa zmieta v záplave nepochopiteľných vnemov, kým si napokon neuvedomí, na čo sa díva, a vietor jej z úst nevytrhne výkrik.

PRVÁ KAPITOLA

Gunn sa z diaľky díval na vozidlá zaparkované na okraji cesty. Nízka a neporušená obloha sa valila z oceánu, bola modročier-na, zadumaná, akoby pomliaždená. Na predné okno mu fľkali prvé kvapky dažďa a prerušovaný pohyb stieračov ich rozmazával. Oceľovosivú hladinu oceána zvýrazňovali biele špičky lámucich sa dvadsaťpäť- až štyridsaťcentimetrových vln a osamelé modré blikajúce svetlo z majáka na policajnom aute pri sanitke pohlcovala rozľahlá krajina.

Za vozidlami sa v dedine Siader pred tunajším zvyčajným počasím unavene a v očakávaní chúlili nahrubo omietnuté domy, zvyknuté na jeho neúnavné útoky. Horizont nenarúšal ani jediný strom. Len rad hnilých plotových kolov popri ceste a hrdzavé zvyšky traktora a áut na opustenom dvore. Na mizerných kríkoch sa ukazovali odvážne zelené výhonky, tvrdohlavými koreňmi sa pridržovali tenučkej vrstvy pôdy v predtuche lepších dní a more páperníkov širokolistých sa ohýbalo.

Gunn zaparkoval pri policajnom aute a vystúpil, okamžite sa doňho zaprel poryv vetra. Husté čierne vlasy sa mu zo špicu na zvráskavenom čele rozrastali dozadu a ihneď vystrelili do vzduchu. Rýchlo si k telu pritiahol čiernu prešivanú vetrovku. V duchu si nadával, že nepomyslel na to, aby si obul hrubé topánky. Spočiatku postupoval po mäkkej zemi veľmi opatrne, pokým neucítil, ako mu chladná blatová voda preniká do topánok a presakuje cez ponožky.

Došiel k prvej rašelinovej priekope a postupoval po chodníčku na jej vrchu, vyhýbal sa kopám takmer uschnutého paliva. Policajti zatĺkli do mäkkej pôdy kovové tyče, aby miesto nálezu vyznačili modro-bielymi páskami, vo vetre sa mihali, vrteli a šušťali. Z najbližších hospodárskych domov na okraji útesov, necelý kilometer od neho, mu do nosa udrel pach rašelinového dymu.

Zopár ľudí stálo okolo tela, takmer sa zapierali do vetra. Sanitári vo výraznom žltom oblečení čakali na pokyn, aby ho odniesli a policajti v čiernych nepremokavých plášťoch a károvaných čiapkach sa tvárili, akoby ich nič na svete nemohlo prekvapiť. Až doteraz.

Bez slova sa rozostúpili a nechali Gunna prejsť. Uvidel súdneho lekára, skláňal sa nad telom a prstami v latexových rukaviciach jemne oprašoval pomrvenú rašelinu. Len čo vycítil, že nad ním ktosi stojí, zdvihol hlavu a Gunn až vtedy zazrel hnedú, vetrom ošľahanú pokožku mŕtveho človeka. Zamračil sa. „Je... farebný?“

„Farebný nie, len zafarbený od rašeliny. Podľa mňa ide o beľochu. Veľmi mladého. Možno nemal ani dvadsať rokov. Klasické močiarne telo, takmer dokonale zachované.“

„Už ste také videli?“

„Nevidel, ale čítal som o nich. Vietor privieva z oceánu soľ, čím umožňuje, aby sa tu darilo rašelinisku. A keď korene odhnijú, vytvorí sa kyselina, a tá zachová telo takmer také, akoby ste ho uložili do octového nálevu. Telesné orgány by mal mať úplne inertné.“

Gunn s neskrývanou zvedavosťou civel na takmer mumifikované pozostatky. „Ako zomrel?“

„Všetko nasvedčuje tomu, že násilne. V oblasti hrudníka má niekoľko bodných rán a podrezali mu aj hrdlo, ale len patológ

definitívne určí príčinu smrti.“ Vstal a stiahol si rukavice. „Radšej ho odtiaľto odvezte, kým nezačne pršať.“

Gunn prikývol, ale nemohol odtrhnúť oči od mladej tváre uväznenej v rašeline. Hoci sa jej črty trochu scvrkli, každý, kto naňho pozrie, ho spozná aj dnes. Rozložilo sa len mäkké, exponované tkanivo očí. „Ako dlho tu leží?“

Lekárov smiech sa rozplynul vo vetre. „Ktovie? Stovky rokov, možno tisícky. Na presnú odpoveď sa spýtaj odborníka.“

DRUHÁ KAPITOLA

Nepotrebujem hodiny, aby som vedel, koľká odbila. Pripadá mi čudné, že hnedá škvrna na strope ráno zbledne. Vedie cez ňu prasklina, po nej sa rozťahuje kryštálická pleseň a zdá sa mi ešte belšia. Rovnako je čudné, že sa vždy zobudím v tú istú hodinu. Nie preto, že svetlo preniká do izby po okrajoch závesov, lebo v tomto ročnom období máme tmú len zopár hodín. Asi mám v sebe vnútorné hodiny. Nečudo, veď toľké roky som vstával za svítania, aby som podojil kravy a vykonal všetky nevyhnutné každodenné práce. Ale už ich mám za sebou.

Celkom rád si obzerám škvrnu na strope. Nevieť prečo, ale ráno mi pripomína pekného koňa, je osedlaný a čaká, aby ma na chrbte odviezol do svetlejšej budúcnosti. Kým v noci, keď sa zošerí, nadobúda iný vzhľad. Mení sa na rozbesnenú a rohatú príšeru, pripravenú odniesť ma do temnoty.

Počujem, že sa otvárajú dvere, otočím sa a zazriem ženu, stojí predo mnou. Zdá sa mi akási povedomá, ale neviem ju presne zaradiť. Kým neprehovorí.

„Ach, Tormod...“

Samozrejme. Mary. Jej hlas by som spoznal všade. Nechápe, prečo sa tvári tak smutno. A vidím na nej ešte čosi, čo jej skrúca kútiky úst nadol. Čosi ako znechutenie. Viem, kedysi ma veľmi ľúbila, ale nie som si istý, či som ju dakedy tiež mal rád.

„Čo ti je, Mary?“

„Zase si sa vyondial do postele.“

V tej chvíli zápach zacítim aj ja. Z ničoho nič. Takmer ma premôže. Prečo som si ho nevšimol skôr?

„Prečo si nevstal a nešiel na záchod?“

Nechápem, z čoho ma obviňuje. Neurobil som to naschvál. Len čo odtiahne prikrývku, zápach zosilnie a okamžite si na ústa priloží ruku.

„Vstaň,“ prikáže mi. „Musím prezliecť posteľ. Choď do kúpeľne, vyzleč si pyžamo a osprchuj sa.“

Prehodím si nohy cez okraj postele a počkám, kým mi pomôže vstať. Nebýval som veru nikdy taký mľandracec. Vždy som sa hrdil silou. Spomínam si, ako si raz pri starej ovčej ohrade vytkla členok, keď sme zháňali zvieratá na strihanie. Nemohla chodiť, tak som ju odniesol až domov. Vyše tri kilometre, hrozne ma boleli ruky, ale ani slovom som sa nepostažoval. Prečo si na to nikdy nespomenie?

Vari nevidí, aká je táto situácia pre mňa ponižujúca? Odvrátim hlavu, aby nezbadala, že sa mi v očiach zbiehajú slzy, uvedomím si, ako zúrivo žmurkám, aby som ich zahnal. Zhlboka sa nadýchnem. „Donald Duck.“

„Aký Donald Duck?“

Pozriem na ňu a takmer sa scvrknem pred plameňmi hnevu, čo jej sršia z očí. Naozaj som vyslovil Donald Duck? Ale toho som nemohol mať na mysli. Nevieť si spomenúť, čo som chcel povedať. Tak znovu rázne zopakujem. „No predsa Donald Duck.“

Takmer surovo ma vytiahne na nohy a potisne k dverám. „Zmizni mi z očí!“

Prečo sa tak hnevá?

Ťarbavo prejdem do kúpeľne a zhodím zo seba pyžamo. Kam vravela, že ho mám položiť? Hodím ho na podlahu a pozriem do zrkadla. Hľadá na mňa starec, má zopár riedkych bielych

vlasov a najbelasejšie oči. Na okamih zaváham, lebo ho nepoznám, otočím sa a vyzriem oknom ponad úrodnú pôdu na pobrežie. Dívam sa, ako vietor ovciam strapatí hustý zimný kožuch, pasú sa na sladkoslanej tráve, ale nepočujem ich. Nepočujem ani oceán, čo sa láme na brehu. Pekná biela besnejúca a spenená morská voda plná piesku.

Na vine budú zdvojené okná. Na farme sme také niečo nikdy nemali. Tam ste vedeli, že žijete, keď vám vietor hvízdal cez okenné rámy a sfukoval rašelinový dym do komína. Tam sme mali izbu, kde sa dalo dýchať i žiť. Tu sú izby veľmi malé, zapečatené pred svetom. Akoby človek žil v bubline.

Zo zrkadla na mňa znovu hľadí stavec. Usmejem sa a aj on sa usmeje. Samozrejme, po celý čas som tušil, že som to ja. A rád by som vedel, ako sa dnes darí Petrovi.

TRETIA KAPITOLA

Už sa zotmelo, keď Fin zhasol svetlo, ale slová mu naďalej zostali vypálené do sietnice. V tme sa pred nimi nedalo ujst'.

Okrem Moninej mal ešte dve svedecké výpovede. Ani jeden svedok však nemal toľko duchaprítomnosti, aby si všimol poznávaciu značku. Neprekvapovalo ho, že si ju nevšimla Mona, lebo vozidlo ju vyhodilo do vzduchu, tvrdo a bolestivo dopadla na kapotu a na predné okno. Vzápätí ju odhodilo nabok a niekoľko ráz sa pregúľala po tvrdom asfaltovom povrchu. Hotový zázrak, že sa vážnejšie nezranila.

Robbie mal nižšie ťažisko a auto ho zvalilo pod kolesá.

Zakaždým, keď si prečítal tieto slová, predstavil si, že bol na mieste činu a nehodu videl. Zakaždým sa ho zmocnil závrat a dvíhal sa mu žalúdok. Obraz nosil ustavične v hlave a bol taký živý, akoby išlo o skutočnú spomienku. Rovnako aj vodičovu tvár, ako ju opísala Mona. Zazrela ju za volantom a veľmi jasne sa vtlačila do jej pamäti, hoci ju zrejme zazrela len letmo. Muž v stredných rokoch, popolavé vlasy. Na tvári dvoj až trojdňové strnisko. Nemohla ho vidieť. A predsa o ňom nikdy nezapochybovala. Dokonca sedela s policajným kresličom, aby urobil portrét podľa jej opisu. Tvár, čo zostala v spise, tvár, čo ho v snoch aj po deviatich mesiacoch prenasleduje.

Prevrátil sa na druhú stranu a v márnom čakaní na spánok zavrel oči. Okná v hotelovej izbe za závesom nechal dokorán, otvoril ich, aby dnu pustil vzduch, ale zároveň aj hukot

premávky na Ulici princov. Pritiahol si kolená k hrudi, lakte pritisol k bokom a na hrudnej kosti zopál ruky ako modliaci sa plod.

Zajtra sa skončí všetko, čo poznal po väčšinu svojho dospeleho života. Všetko, čím bol, čím sa stal a mal stať. Ako pred mnohými rokmi, keď mu teta oznámila, že mu zomreli rodičia a prvý raz vo svojom krátkom živote sa cítil vyslovene a úplne sám.

Denné svetlo mu neprinieslo úľavu, len tiché rozhodnutie za každú cenu prežiť tento deň. Od edinburských mostov pofukoval teplý vetrík, do záhrad pod zámkom dopadali slnečné lúče v čudessných vzoroch a posúvali sa po nich. Fin si rázne razil cestu rozvraveným davom v ľahkej jarnej móde. Táto generácia už zabudla na varovanie starších: *až do konca mája neodkladaj teplé zimné oblečenie*. Nikdy sa mu nevidelo spravodlivé, že život iných ľudí prebiehal ako predtým, po starom. Ale na druhej strane, kto uhádne bolesť za maskou normálneho správania? Alebo inak, kto vie, aký zmätok sa skrýva za ich fasádou?

Na Nicholsonovej ulici sa zastavil v prevádzke, kde si dal urobiť niekoľko fotokópií. Stránky si vložil do koženej aktovky a zamieril na Ulicu svätého Leonarda do centrály Policajnej divízie A, kde strávil väčšinu z posledných desiatich rokov. Pred dvoma dňami si na rozlúčkovej slávnosti v krčme na Lothianovej ceste vypil s hŕstkou bývalých kolegov. Pochmúrnu rozlúčku poznačili hlavne spomienky a ľútosť, ale aj trocha ozajstnej dobrej nálady.

Zopár kolegov mu na chodbe kývlo hlavou. Iní mu podali ruku. Pri svojom pracovnom stole pobudol len pár minút, kým si uložil osobné veci do kartónovej škatule. Melancholic-

ké zbytočnosti nazhromaždené počas nepokojného pracovného života.

„Fin, odovzdaj mi služobný preukaz.“

Obrátil sa. Hlavný inšpektor Black pôsobil tak trochu ako sup. Ustavične hladný a v strehu. Prikývol a podal mu kartičku.

„Mrzí ma, že odchádzaš,“ prehodil Black, ale vôbec sa netváril, že by ho niečo mrzelo. Nikdy nepochyboval o Finových schopnostiach, iba o jeho angažovanosti. A až teraz, po toľkých rokoch, si Fin napokon musel priznať, že Black mal pravdu. Obaja vedeli, že je dobrý policajt, len Finovi dlhšie trvalo, kým si uvedomil, že si nevybral to pravé remeslo. Musel zomrieť jeho syn Robbie, aby to konečne pochopil.

„Zo záznamov viem, že pred tromi týždňami si vzal spis o dopravnej nehode, pri ktorej zomrel tvoj syn a vodič z miesta činu ušiel.“ Black sa odmlčal, možno čakal na potvrdenie svojich slov. Keď neprichádzalo, dodal: „Mal by si ho vrátiť.“

„Samozrejme.“ Z aktovky vytiahol spis a hodil ho na stôl. „Už ho zrejme beztak nik neotvorí.“

Black prikývol. „Pravdepodobne nie.“ Zaváhal. „Fin, je na čase, aby si ho uzavrel aj ty. Bude ťa len ustavične vnútorne zožierať a pohnojí ti zvyšok života. Priateľ môj, radím ti, zabudni naň.“

Fin sa mu nedokázal pozrieť do očí. Zdvihol škatuľu so svojimi vecami. „Nemôžem.“

Vonku prešiel za budovu a otvoril veko na veľkej zelenej recyklačnej odpadovej nádobe, aby do nej vysypal obsah kartónovej škatule a potom ju napchal za ním. Nič z toho už nepotreboval.

Chvíľu postál, zahľadel sa do okna, odkiaľ tak často sledoval slnko, dážď i sneh, keď sa prehánali po zatienených svahoch

štyridsaťpäť metrových útesov v edinburskom Kráľovskom parku. Po všetky ročné obdobia všetkých premárnených rokov. Vyšiel na Ulicu svätého Leonarda, aby zastavil taxík.

Taxík ho vysadil v starom meste na strmej uličke vydláždenej mačacími hlavami, tesne pod Katedrálou svätého Gilesa a zbadal Monu. Čakala naňho na Parlamentnom námestí. Ešte vždy mala na sebe hrubé sivé oblečenie, takmer sa strácala medzi klasickou architektúrou týchto Atén severu, medzi pieskovcovými budovami, sčernými časom a dymom. Predpokladal, že odráža jej náladu. Netvárila sa len sklúčene, ale očividne aj pobúrene.

„Ideš neskoro.“

„Prepáč.“ Chytil ju pod pazuchu a ponáhľali sa po opustenom námestí, prechádzali pod oblúkmi medzi vysokými stĺpmi. Premýšľal, či si jeho meškanie len podvedome nevymyslela. Ani nie tak z nechoty zabudnúť na minulosť, ako zo strachu z neznámeho, z toho, že opúšťa bezpečný, príjemný manželský prístav a do budúcnosti sa už musí vydať sama.

Keď vstupovali do portálu bývalého škótskeho parlamentu, pozrel na manželku. Kedysi v ňom sedávali majitelia pôdy a kupci, kým nepodľahli úplatkom od Angličanov. V únii mali zastupovať ľudí, ale keďže ju nechceli, zapredali ich. Aj Fin s Monou žili vo výhodnej únii, v priateľskom vzťahu bez lásky. Poháňalo ho príležitostné milovanie a pohromade ich držala len spoločná láska k synovi, ale teraz bez Robbieho sa končil na súde. Rozvodom. Spečatí ho kus papiera a uzatvorí šestnásťročnú kapitolu ich života.

Všimol si jej ubolenú tvár a všetky životné žiale sa vrátili, aby ho prenasledovali.

Nakoniec stačilo len pár minút, aby odhodili všetky spoločné roky do odpadkového koša histórie. Dobré i zlé časy. Nezh-

dy, smiech i nevôle. A už znovu sa vynorili na žiarivom slnku, čo sa rozlievalo po mačacích hlavách. Z okolitých ulíc k nim doliehal hukot premávky. Životy iných ľudí plynuli popri nich, no ich už pokročil od prerušenia k zastaveniu. Stáli ako nehybné postavy uprostred filmu o cestovaní v čase a zvyšok sveta sa veľkou rýchlosťou víril a hemžil okolo nich.

Po šesnástich rokoch sa znovu stávali cudzími ľuďmi, nevedeli, čo si majú povedať, len dovidenia a takmer sa báli vysloviť slovo nahlas napriek papieru, čo držali v rukách. Lebo čo ešte zostane po jeho vyslovení? Fin otvoril koženú aktovku, aby do nej vložil súdne rozhodnutie, no vypadli mu z nej rozmnožené kópie v béžovom obale a rozsypali sa mu pri nohách. Rýchlo sa zohol, aby ich pozbieral a Mona si čupla, aby mu pomohla.

Keď vzala niekoľko listov do ruky, uvedomil si, že k nemu otočila hlavu. Na prvý pohľad jej muselo byť jasné, o čo ide. Medzi papiermi bolo aj jej svedectvo. Niekoľko stovák slov, opísali ukončený život a stratený vzťah. Skica tváre načrtnutá podľa jej opisu. Finova posadnutosť. Nepovedala nič. Vstala, podala mu ich a dávala sa, ako si ich vkladá do aktovky.

Keď došli na ulicu a rozlúčeniu sa už dlhšie nedalo vyhnúť, spýtala sa: „Zavoláme si niekedy?“

„A je to potrebné?“

„Asi nie.“

V tých niekoľkých slovách sa všetko, čo za tých šesnásť rokov investovali jeden do druhého, spoločné skúsenosti, radosť i bolesť, navždy stratilo ako snehové vločky v rieke.

Pozrel na ňu. „Čo urobíš, keď predáme dom?“

„Vrátim sa do Glasgova. Na chvíľu zostanem pri otcovi.“ Oči sa im stretli. „A ty čo?“

Pokrčil plecami. „Neviem.“

„Ale vieš.“ Slová vyzneli takmer ako obvinenie. „Vrátiš sa na ostrov.“

„Mona, vieš dobre, že väčšinu dospelosti som strávil tým, že som sa mu vyhýbal.“

Pokrútila hlavou. „Ale vrátiš sa. Dobre vieš. Ostrovu nikdy neunikneš. Po celé tie roky stál medzi nami ako neviditeľný tieň. Rozdeľoval nás. Predstavoval čosi, o čo sme sa nemohli podeliť.“

Fin sa zhlboka nadýchol, a keď na chvíľu zdvihol tvár k oblohe, pocítil na nej slnečné teplo. Vzápätí pozrel na ňu. „Áno, máš pravdu, žili sme v neviditeľnom tieni, ale nevrhal ho ostrov.“

Mala však, samozrejme, pravdu. Nemal inam kam ísť, len vrátiť sa naspäť do matrice. Späť na miesto, ktoré ho oddojčilo, od cudzilo sa mu a napokon ho odvrhlo. Na jediné miesto, a vtom si bol istý, kde mal ešte šancu znovu nájsť duševnú rovnováhu. Medzi svojich, čo rozprávajú jeho rodným jazykom.

Stál na prednej palube lode *Ostrov Lewis* a díval sa, ako sa prova jemne dvíha a klesá, prerýva si cestu nezvyčajne pokojnými vodami v úžine Minch. Pevninské vrchy sa už dávno stratili z dohľadu a na východnom pobreží ostrova ležala ako deka chladná a hustá morská hmla. Vklzli do nej a vtom bezútešne zaznel lodný klaksón.

Fin uprene hľadel do vírivého sivého ovzdušia, na tvári cítil, aké je vlhké, kým sa napokon z prítmnia neobjavil nepatrný tieň. Obyčajná šmuha na stratenom horizonte, strašidelná a večná, akoby sa duch jeho minulosti vracal, aby ho prenasledoval.

Keď ostrov v hmle postupne naberal tvar, cítil, ako sa mu na krku zježili všetky chlpy a takmer ho premohli pocity z návratu domov.

ŠTVRTÁ KAPITOLA

Gunn sedel za stolom a žmúril na obrazovku počítača. Podvedome z úžiny Minch zachytil zvuk hmlovej sirény a uvedomil si, že trajekt čoskoro zakotví v prístave.

Na prvom poschodí sa delil o kanceláriu s dvoma detektívmi a mal pekný výhľad na charitatívny obchod na druhej strane Kostolnej ulice. *Kresťanská starostlivosť o telo i dušu*. Ak natiahol krk, dovidel až po indickú reštauráciu, kde podávali krikľavo sfarbené omáčky a neodolateľnú cesnakovú smaženú ryžu. V tejto chvíli mu však záhada na obrazovke zahnila všetky myšlienky na jedlo.

Močiarné telá, známe aj ako močiarni ľudia, označovali zachované ľudské pozostatky nájdené v rašeliniskách severnej Európy, Veľkej Británie a Írska. Vo Wikipédii si o nich prečítal stránku. Kyslá voda, nízka teplota a nedostatok oxygénu spôsobujú, že pokožka a telesné orgány sa niekedy zachovávajú až do takej miery, že v niektorých prípadoch im možno odobrať aj odtlačky prstov.

Premýšľal o nebožtíkovi. Ležal v chladnej miestnosti nemocničnej pitevne. Ako rýchlo po vytiahnutí z rašeliny sa začne jeho podoba zhoršovať? Posunul stránku a zadíval sa na fotografiu hlavy oddelenú od tela. Objavili ju pred šesťdesiatimi rokmi v dánskom rašelinisku. Čokoládovo hnedá tvár sa obdivuhodne zachovala, jedno líce sa pritislo k nosu, lebo na ňom celý čas ležala, nad hornou perou a na brade sa ešte dalo jasne vidieť ryšavé či oranžové strnisko.

„Pozeráte na mŕtveho z Tollundu?“

Gunn zdvihol hlavu a zbadal vysokú, štíhlu postavu s chudou tvárou a šticou tmavých rednúcich vlasov. Nakláňala sa, aby lepšie videla na obrazovku.

„Uhlíkovou metódou mu preskúmali vlasy a zistili, že pochádza približne z roku 400 pred Kristom. Museli ho pitvať poriadni idioti, lebo mu odrezali hlavu a zvyšok odhodili. Zostali len nohy a jeden prst, doteraz ho držia vo formalíne.“ Uškrnul sa a podal Gunnovi ruku. „Profesor Colin Mulgrew.“

Prekvapilo ho, ako silno mu ju stisol. Postavou naozaj nevynikal.

Takmer akoby mu profesor čítal myšlienky alebo si všimol, ako ho myklo, keď si podali ruky, usmial sa a vysvetlil: „Patológovia musia mať mocné ruky, pán detektív. Inak by nevládali rozrezať kosti a roztvoriť jednotlivé časti kostry. Neverili by ste, koľko sily na to treba.“ V prízvuku Gunn zachytil len náznak kultivovaného Íra.

Profesor sa znovu obrátil k nebožtíkovi z Tollundu. „Úžasná. Po dvetisíc štyristo rokoch sme zistili, že ho obesili a naposledy jedol kašu zo zrna a semien.“

„Aj vy ste sa zúčastnili na pitve?“

„Ale dajte pokoj. Pitvali ho dávno predtým mnou. Ja som pracoval na starcovi z Croghanu, v roku 2003 ho vytiahli z írskeho rašeliniska. Hoci aj on bol takmer rovnako starý. Určite vyše dvetisíc rokov. Poriadne chlapisko, na to v akom čase žil. Neverili by ste. Hotový obor.“ Poškrabal sa na hlave a uškrnul sa. „Tak ako nazveme vášho nájdenca? Lewisan?“

Gunn sa otočil aj s kreslom a kývol profesorovi, aby si sadol na voľnú stoličku. Patológ pokrútil hlavou.

„Nasedel som sa až-až a v lietadle na ostrov si človek nemá ani kde nohy vystrieť.“

Gunn prikývol. Nedosahoval ani priemernú výšku, preto s tým nikdy nemal problém. „A ako zomrel ten Croghančan?“

„Zavraždili ho. Najprv ho mučili. Pod každou bradavkou mal hlboké rezné rany. Bodli ho aj do hrude, odfikli mu hlavu a telo prerezali napoly.“ Profesor prešiel k oknu a pri rozprávaní sa zahľadel na ulicu. „Hotová hádanka, lebo na rukách mal perfektnú manikúru. Určite nepracoval. Tak isto sme zisťovali, že jedával mäso, ale naposledy sa uspokojil s pšeničnou kašou a cmarom. Môj starý dobrý kamarát Ned Kelly pracuje v Írskom národnom múzeu a myslí si, že ho obetovali, aby si na neďalekých kráľovských roliach zabezpečili dobrú úrodu obilia.“ Obrátil sa ku Gunnovi. „Dá sa v tej indickej reštaurácii slušne najesť?“

Gunn pokrčil plecami. „Nevaria najhoršie.“

„Výborne. Už niekoľko rokov som si nepochutil na poriadnom indickom jedle. Tak kde máme toho močiarného chudáka?“

„V mraziacom boxe v nemocničnej pitevni.“

Profesor Mulgrew si počúchal ruky. „Mali by sme si pohnúť a prezrieť si ho, kým sa nám nezačne rozkladať. A potom si dáme dačo pod zub? Som hladný ako vlk.“

Telo vyložené na pitevný stôl pôsobilo čudným scvrknutým dojmom, slušne stavané, ale akési zmenšené. Malo farbu čaju a vyzeralo, akoby ho vyrezali zo smoly.

Profesor mal na sebe pod chirurgickým plášťom tmavomodrú kombinézu a nos i ústa mu zakrývalo svetložlté rúško. Nad ním vytŕčali až smiešne veľké ochranné okuliare z korytnačiny, doslova mu zmenšovali hlavu a menili ho na čudesnú karikatúru. Očividne si nevedomoval, ako nezvyčajne vyzerá, okolo stola sa pohyboval nenútene a čulo a všetko meral. Na biele tenisky si navliekol zelené plastové návleky.

Prešiel k bielej tabuli, zapísal na ňu počiatočné štatistické údaje, ustavične pri tom hlasno rozprával, aby prehlušil škripot fixky. „Tento chudák váži sotva štyridsaťjeden kilogramov. Nie veľa na človeka vysokého meter sedemdesiattri.“ Ponad okuliare sa zahľadil na Gunna. „U vás to robí asi päť stôp a osem palcov.“

„Myslíte, že bol chorý?“

„Ani nie, nemusel byť. Hoci je celkom dobre zachovaný, v priebehu rokov nevyhnutne stratil veľa tekutiny a tým aj na váhe.“

„Koľko rokov?“

„Povedal by som, že mal okolo dvadsiatky.“

„Nie, chcem vedieť, ako dlho ležal v rašeline?“

Profesor zdvihol obočie a podráždene otočil hlavu ku Gunnovi. „Pekne postupne a pomaly, ak smiem poprosiť, pán detektív. Uvedomte si, že nie som poondiata uhlíková datovacia mašina.“

Vrátil sa k telu a obrátil ho na prednú stranu, sklonil sa nižšie a odstraňoval kúsky hnedého a žltozeleného machu.

„Našli sa s telom aj šaty?“

„Nie, nič.“ Gunn pristúpil bližšie, aby zistil, či spozná, čo zajalo profesorovu pozornosť. „Rozkopali sme veľký kus zeme, no nenašli sme ani šaty, ani iné predmety.“

„Mhm. V takom prípade ho podľa mňa pred pochovaním zabalili do nejakej deky. A musel v nej ležať zopár hodín.“

Gunn od prekvapenia zdvihol obočie. „Ako to môžete vedieť?“

„Niekoľko hodín po smrti, pán Gunn, sa krv usadzuje v dolných častiach tela a sfarbuje pokožku fialkastým odtieňom. Voláme to posmrtná sinavosť. Ak sa mu pozorne pozriete na chrbát, zadok a stehná, uvidíte, že pokožka je tmavšia, ale v sinavosti je bledší, vybielený vzor.“

„Čo to znamená?“

„To znamená, že po smrti ležal aspoň osem alebo desať hodín na chrbte, zabalený do drsnej deky a jej vzor zanechal v tmavom sfarbení odtlačky. Vyčistíme ho a urobíme fotografie a ak chcete, privedzte maliara, aby ho zachytil na papier.“

Pinzetou vytiahol niekoľko vláken prilepených na kožu.

„Možno vlna, ale to sa dá ľahko zistiť.“

Gunn prikývol, ale radšej sa neopýtal, načo treba identifikovať vzor a látku deky spred stoviek či dokonca tisícov rokov. Patológ sa vrátil k skúmaniu hlavy.

„Oči sú priveľmi poškodené, aby sa dala určiť farba dúhoiek a tmavočervené vlasy vôbec nenaznačujú, aké mohli mať pôvodné sfarbenie. Tak ako kožu ich prefarbila rašelina.“ Zavrtal sa do nozdier. „Ale toto je zaujímavé.“ Prezeral si končeky prstov v latexových rukaviciach. „V nose má značné množstvo jemného striebřitého piesku. Vyzerá to, že je totožný s tým, ktorý má v odretých kolenách a na priehlavkoch.“ Vzápätí prešiel k čelu a z ľavej sluchy a vlasov jemne odstránil trochu špiny. „Doparoma!“

„Čo je?“

„Na ľavej frontotemporálnej časti lebky má zakrivenú jazvu. Asi desaťcentimetrovú.“

„Zranenie?“

Profesor zamyslene pokrútil hlavou. „Nie, vyzerá to na chirurgickú jazvu. Odhadom by som povedal, že mládencovi na hlave operovali nejaké zranenie.“

Gunn zostal ohromený. „To znamená, že ide o oveľa mladšiu mŕtvolu, než sme predpokladali.“

V profesorovom úsmeve sa miešali nadradenosť s pobavením. „Závisí od toho, čo pre vás znamená mladšia, pán detektív. Operácie mozgu pravdepodobne patria k najstarším lekářským technikám. Existuje o nich mnoho dôkazov a datujú sa už z ne-

olitického obdobia.“ Odmlčal sa a potom dodal, akoby mu čosi zišlo na um a Gunnovi epochu upresnil: „Z doby kamennej.“

Hneď na to sústredil pozornosť na krk a na širokú, hlbokú ranu, ktorá ho pretínala. Odmeral ju, mala 18,4 centimetra.

„Je príčinou smrti?“ spýtal sa Gunn.

Mulgrew si vzdychol. „Pán detektív, vy ste sa asi nezúčastnili na mnohých pitvách.“

Gunn sa zapýril. „Máte pravdu, nebolo ich veľa.“ Nechcel sa rovno priznať, že okrem tejto sa díval iba na jednu.

„Je čertovsky ťažké, priam nemožné, aby som určil príčinu smrti, kým ho neotvorím, ale ani potom sa za presnosť nemôžem zaručiť. Krk mu očividne podrezali, na hrudi má však niekoľko bodných rán a ďalšiu na lopatke. Okrem toho na krku vidím odreniny, naznačujú prítomnosť povrazu a rovnaké poranenia sú na zápästiach a členkoch.“

„Mal teda ruky i nohy zviazané?“

„Presne tak. Možno ho obesili a z toho pochádzajú odreniny na krku, alebo ho za povraz ťahali po pláži, čo by vysvetľovalo piesok v narušenej koži na kolenách a priehlavkoch. V každom prípade je priskoro, aby som vytváral teórie o príčine smrti. Existuje celé kopa možností.“

Profesorovu pozornosť zaujala tmavá škvrna na pravom predlaktí. Pošúchal ju vatou na paličke, obrátil sa, aby si z umývadla z nehrdzavejúcej ocele vzal drsnú špongiu a prudko šúchal vrchnú vrstvu kože. „Do pánskej matere!“ zvolal.

Gunn nahol hlavu, aby lepšie videl. „Čo je to?“

Profesor sa na dlhšie odmlčal a potom sa pozrel Gunnovi do očí. „Prečo ste tak rýchlo chceli vedieť, ako dlho leží telo v rašeline?“

„Aby som prípad navždy vyhodil z pamäti, pán profesor, a odovzdal ho archeológom.“

„Obávam sa, že sa vám to tak ľahko nepodarí, pán detektív.“

„Prečo?“

„Lebo telo neležalo v rašelini dlhšie než päťdesiatšesť rokov, a to v najhoršom prípade.“

Gunn pocítil, ako mu od rozhorčenia zahorela tvár. „Len pred desiatimi minútami ste sa na mňa osopili, že nie ste poondiata uhlíková datovacia mašina.“ S veľkou radosťou zdôraznil slovo poondiata. „Odkiaľ to, doparoma, môžete tak presne vedieť?“

Profesor sa usmial. „Prezrite si pozornejšie pravé predlaktie, pán detektív. Určite prídete na to, že pred sebou máte nahrubo vytetovaný portrét Elvise Presleyho a pod ním názov legendárnej piesne *Hotel U zlomených srdc*. A pokiaľ ma vedomosti neklamú, Elvis určite nežil v dobe pred Kristom. Ako jeho skalný fanúšik môžem so stopercentnou istotou prehlásiť, že pieseň *Hotel U zlomených srdc* bola hitom číslo jeden v roku 1956.“

PIATA KAPITOLA

Profesorovi trvalo takmer dve hodiny, kým s prestávkou na obed dokončil pitvu. V indickej reštaurácii si objednal cibuľové bádži, jahňací bün s cesnakovou smaženou ryžou a ľadový koláč kul-fi. George Gunn zhltol v kancelárii syrový sendvič a teraz mal problémy udržať ho v sebe.

Pre kožovitú pokožku sa hrudník nedal otvoriť bežným skalpelom. Patológ musel použiť silné nožnice, aby ho prestrihol a až potom sa vrátil tak, ako sa patrí, k skalpelu, aby zvyšnú kožu a svaly oddelil od hrudného koša.

Telo ležalo na pitevnom stole otvorené, vnútorné orgány vybraté a nakrájané na krajce, pripomínalo časti zvierat, čo u mäsiara obyčajne visia na háku. Mŕtvy mládenec mal silný a zdravý koreň a nič, čo v ňom patológ našiel, nenasvedčovalo, že by smrť zapríčinilo niečo iné ako brutálna vražda. A páchatel mohol byť poľahky ešte aj dnes nažive.

„Prisámbohu, zaujímavá mŕtvola, pán detektív.“ Profesorovi sa vo vráskach na čele pomaly zhromažďovali kvapky potu, ale pitvu si očividne užíval. „Posledný raz nejedol také exotické dobroty ako ja. Mäkké mäsko, drobné priehľadné tkanivo pripomínajúce rybie kosti. Zrejme rybu so zemiakmi.“ Uškrnul sa. „Tak či onak, som spokojný, že vám môžem poskytnúť hypotézu, ako asi zomrel.“

Gunna trochu prekvapil. Z toho, čo doteraz počul, sa patológovia takmer bez rozdielu k ničomu nezaväzovali. Profesor

však očividne patril k tým, čo sú až nadmieru presvedčení o svojich schopnostiach. Zatvoril hrudný kôš, rozvinul kožu a tkanivo po hrudi k pôvodnému rezu a skalpelom sondoval v ranách.

„Do hrude ho bodli štyri razy. Údery smerovali zhora nadol, z čoho usudzujem, že útočník bol buď oveľa vyšší alebo obeť kľačala. Prikláňam sa k druhej možnosti, ale k tomu sa ešte dostaneme. Rany spôsobil dlhý, úzky nôž s dvoma ostriami. Útočná dýka alebo iný podobný druh zbrane. Napríklad táto rana,“ ukázal na vrchnú, „je dlhá asi jeden a pol centimetra a prerezaná na oboch stranách, čo takmer s istotou naznačuje zbraň s dvoma ostriami. Je hlboká dvanásť a pol centimetra, prechádza apexom ľavého pľúcneho laloka, pravou srdcovou predsieňou do komorovej priehradky. Je teda dosť dlhá a podobná ďalším trom ranám.“

„A tie ho pripravili o život.“

„Nuž, každá z nich bola v priebehu niekoľkých minút takmer s určitosťou smrteľná, ale domnievam sa, že rozhodujúcou sa stala rezná rana prechádzajúca hrdlom, tá ho poslala na druhý svet.“ Sústredil pozornosť na ňu. „Je vyše sedemnásť a pol centimetra dlhá, ťahá sa od mastoidnej oblasti tesne pod ľavým uchom až do priestoru kývača hlavy napravo.“ Pozrel na Gunna. „Ako isto vidíte,“ usmial sa a vrátil sa k rane, „úplne pretína ľavú krčnú žilu. V najhlbšom mieste dosahuje až sedem a pol centimetra a čiastočne sa dokonca zarezáva do chrbtice.“

„Je to dôležité?“

„Podľa môjho názoru uhol a hĺbka rezu naznačujú, že ju páchatel'urobil zozadu a takmer isto inou zbraňou. Čo potvrdzuje aj bodná rana do chrbta. Tá je štyri centimetre dlhá, horný koniec má štvorcový tvar a zahrotenú spodnú časť. Čo by svedčilo

o veľkom noži s jedným ostrím, určite sa lepšie hodil na hlboký zárez do hrdla.“

Gunn sa zamračil. „Mám akosi problém dostať sa do obrazu, pán profesor. Chcete mi naznačiť, že vrah použil dve zbrane. Jednou bodal obeť do hrude a potom ju schmatol zozadu a druhou jej podrezal krk?“

Na patológovej tvári sa za rúškom usadil náznak blahosklonného úsmevu, Gunn ho vytušil len z očí, matne presvitali z druhej strany obrovských okuliarov. „Nie, pán detektív. Snažím sa vám vysvetliť, že na obeť zaútočili dvaja násilníci. Jeden ho drží zozadu a prinúti ho kľaknúť si, kým ten druhý ho bodá do hrude. K bodnutiu do chrbta došlo pravdepodobne náhodne, keď sa prvý útočník pripravoval pretiahnuť obeti nôž pod hrdlom.“

Profesor prešiel okolo stola k hlave mŕtvolu, začal od pôvodného rezu natahovať kožu a mäso na tvár a lebku.

„Opíšem vám, ako si celú udalosť predstavujem a mali by ste si moje slová zapamätať. Obeti zviazali ruky aj nohy. Na krk jej uviazali povraz. Keby ho použili na obesenie, odreniny by viedli šikmo nahor k bodu zavesenia. Ale nevedú. Z toho mi vychádza, že ho zaň ťahali po pláži. V nose a v ústach má jemný piesok a ten istý som našiel aj v oškretých kolenách a priehlavkoch. V istom okamihu ho zhodili na kolená a skôr než mu podrezali hrdlo, opakovane ho bodali do hrude.“

Patológom namaľovaný slovný obraz odrazu Gunnovi ožil pred očami. Nevedel prečo, ale preniesol ho na nočnú pláž, svetielkujúce more sa lámalo na utlačenom striebornom piesku, ožiarenom mesačným svitom. Vzápätí bielu penu farbí krv na karmínovú. Ešte väčšmi ako táto predstava ho zarazila skutočnosť, že taká brutálna vražda sa stala na ostrove Lewis, kde za vyše sto rokov došlo len k dvom násilným úmrtiam.

„Dajú sa mu odobrať odtlačky prstov?“ spýtal sa. „Na základe nich by sme sa pokúsili zistiť mládencovu totožnosť.“

Profesor neodpovedal okamžite. Sústredene odlupoval skalp z lebky, nechcel ho pretrhnúť. „Je čertovsky vysušený,“ hneval sa. „Krehký ako fras.“ Pozrel na Gunna. „Od straty tekutiny sa špičky prstov trochu scvrkli, ale ak do nich vstreknem trochu formalínu a rehydrujem ich, mali by sme dospieť k celkom prijateľným odtlačkom. Môžem vziať aj vzorku DNK.“

„Súdny lekár už poslal vzorky na analýzu.“

„Čo nepoviete?“ Profesora správa veľmi nepotešila. „Nechcem vás poučovať, ale človek nikdy nevie. Ach...“ Odrazu pozornosť sústredil na lebku, konečne z nej stiahol skalp a odhalil ju. „Zaujímavé.“

„Čo máte zase?“ Gunn zdráhavo pristúpil bližšie.

„Pod chirurgickou jazvou má náš mládenec prišitú... malú kovovú platničku, aby mu chránila mozog.“

Gunn sa díval na pravouhlú, tmavosivú platničku, dlhú asi päť centimetrov, zašitú do lebky kovovými stehmi prevlečenými dierkami na každej strane. Čiastočne ju zakrývala vrstva bledosivého jazvového tkaniva.

„Ktovieaké mal zranenie. Pravdepodobne došlo aj k slabému poškodeniu mozgu.“

Profesor požiadal detektíva, aby vyšiel na chodbu a do pitevne sa díval cez okno, lebo kotúčom píly behal po temene lebky, aby mohol vybrať mozog. Keď sa Gunn vrátil dnu, profesor ho skúmal v miske z nehrdzavejúcej ocele.

„Áno... ako som si myslel. Aha tu...“ Ďobol doň prstom. „Na ľavom prednom laloku došlo k cystickému zmäknutiu mozgu.“

„Čo to znamená?“

„To znamená, milý môj priateľ, že tento úbožiak nemal v živote veľa šťastia. Zranil si hlavu, čím si poškodil ľavý predný

lalok a pravdepodobne odvtedy... akoby som sa vyjadril... malo koliesko menej.“

Vrátil sa k lebke, jemne po nej škrabal skalpelom a oddelil tenkú vrstvu tkaniva, čo rástlo na kovovej platničke.

„Ak sa nemýlim, je z tantalu.“

„A to je čo?“

„V prvej polovici dvadsiateho storočia sa pri plastických operáciách lebky začal používať tento kov, nadmieru odolný voči korózii. Celkom bežne sa využíval počas druhej svetovej vojny na liečenie šrapnelových rán.“ Keď do kovu zaškrabol hlbšie, sklonil sa nižšie. „Je vysoko biokompatibilný, ale zvyčajne spôsoboval príšerné bolesti hlavy. Myslím, že to súviselo s vysokou elektrickou vodivosťou. V šesťdesiatych rokoch ho nahradili novovyvinuté plasty. Dnes sa používa zväčša len v elektronike. Aha!“

„Čo?“ Gunn prekonal zdržanlivosť a pristúpil ešte bližšie.

Profesor sa odvrátil a prehrabával sa v škatuli s patologickými nástrojmi, stála na pulte pri umývadle. Vrátil sa s veľkou lupou a nad tantalovou platničkou ju držal medzi palcom a ukazovákcom.

„Presne to som si myslel.“ Z hlasu mu zaznieval náznak triumfu.

„Čo ste si mysleli?“ Otázka prezrádzala Gunnovu očividnú frustráciu.

„Výrobcovia platničiek do nich často vyrývajú sériové čísla. A v tomto prípade, namojdušu, aj dátum.“ Odstúpil nabok a pozval Gunna, aby sa presvedčil sám.

Gunn vzal lupu, trasľavo ju držal nad lebkou, a keď sa skláňal nižšie, aby lepšie videl, vraštil tvár. Pod desaťmiestnym sériovým číslom zbadal rímsku číslicu MCMLIV.

Patológ sa rozžiariť. „Pre prípad, že by ste číslicu nevedeli

prečítať, je z roku 1954. Asi dva roky predtým než si dal vytetovať Elvisa. A súdiac podľa narasteneho tkaniva tri možno štyri roky predtým, ako ho zavraždili.“

ŠIESTA KAPITOLA

Fin spočiatku úplne stratil orientáciu. V ušiach mu prerušovane dunelo a prehlušovalo hvízdanie vetra a hukot vody. V spacom vaku ho spaľovala horúčava a pot sa z neho lial ako z krhly, ale tvár a ruky mal studené. Čudné modré svetlo prenikalo do denného jasu, a keď otvoril oči, oslepil ho. Trvalo mu celých tridsať sekúnd, kým si spomenul, kde je a zazrel bielu podšívku stanu. Dýchal nepravidelne ako bežec na konci pretekov, lapajúci po dychu. Okolo seba videl kopy šatstva, napoly vybalený plátenný vak, prenosný počítač a rozhádzané papiere.

V hasnúcom svetle si našiel kúsok zeme, čo sa mu vide-la dostatočne rovná, aby na nej postavil stan pre dvoch. V tej chvíli si však uvedomil, že sa aj so zemou nakláňa k útesom a k moru pod ním. Sadol si a na okamih sa započúval do škrípania lán, napínali sa na záchytných bodoch a držali lode v prístave. Vzápätí sa vyvliekol zo spacieho vaku a obliekol sa do čistých šiat.

Keď odzิปsoval stan a vyliezol na kopec, denné svetlo ho osl-nilo. Cez noc pršalo, ale vietor už stihol vysušiť trávu. Bosý si do nej sadol, naťahoval si ponožky a zhmúril do žiarivých slnečných lúčov nad oceánom, do vypáleného svetielkujúceho prs-tenca, čo nakrátko zažiaril a hneď pohasol, lebo medzera medzi mrakmi sa uzavrela, akoby niekto vypínačom zhasol svetlo. Sedel, kolená si pritískal k hrudi, predlaktia opieral o ne, vdy-choval slaný vzduch, voňal rašelinový dym a vlhkú zem. Vietor

ho poťahoval za krátke plavé kučery, pichal do tváre a do celého tela mu vysielal krásny pocit z toho, že jednoducho žije.

Ponad plece sa obzrel a uvidel zvyšky rodičovského hospodárskeho domu, starý biely dom a za ním pozostatky čierneho, kde dlhé storočia žili jeho predkovia a kde sa ako dieťa hrával, bol šťastný a cítil sa v bezpečí, ani raz mu nezišlo na um, čo môže mať život preňho na sklade.

Nad ním sa z kopca hadila cesta cez ošumelý zhhluk zúfalých príbytkov. Tvorili dedinu Crobost. Červené plechové strechy nad tkáčskymi dielňami, domy vybielené alebo omietnuté ružovou hrubou omietkou, nepravidelné koly v plotoch, chumáče vlny zachytené na ostnatom drôte, vejúce vo vetre. Úzke pásy pôdy, takzvané záhumičky, klesali dolu svahom k útesom, niektoré obrobené, aby sa na nich urodili základné plodiny, obilie a koreňová zelenina, na iných sa iba pásli ovce. Všade odstavená poľnohospodárska technika z predošlých rokov, hrdzavé traktory a polámané samoviazače, zarastené polička plné odpadu, hrdzavejúce symboly kedysi nádejnej prosperity.

Za zákrutou kopca Fin dovidel na tmavú strechu dedinského kostola, týči sa na obzore, ale aj nad ľuďmi a vrhá na ich životy tieň. Na fare vyvesili bielizeň a biele plachty sa vo vetre divo treptali ako šialené signalizačné zástavky, prosiace Boha rovnakou mierou o chválu i bázeň.

Fin nemal rád kostol a nič z toho, čo symbolizoval. Pociťoval však uspokojenie z toho, že mu je dôverne známy. Veď tu mal svoj domov. Hneď pocítil, ako sa mu nálada zlepšuje.

Keď si obúval hrubé topánky, vietor k nemu doniesol jeho meno, otočil sa, pozviechal na nohy a zistil, že pri jeho aute stojí akýsi mládenec. Minulú noc ho zaparkoval pri bráne hospodárskeho domu. Vykročil k nemu, brodil sa trávou a ako sa blížil, všimol si, že návštevník sa usmieva akosi rozpoltene.

Mládenec mal asi osemnásť, približne polovicu Finových rokov, plavé vlasy nagélované do striešky a nevädzovomodré oči také pichľavé ako jeho matka. Finovi z nich na ramenách naskočila husia koža. Okamih stáli v trápnom tichu a odhadovali jeden druhého. Fin napokon prekonal rozpaky a podal chalanovi ruku, ten mu ju krátko a mocne stisol.

„Ahoj, Fionnlagh.“

Chlapec vystrčil bradu k bledomodrého stanu. „Len ostrovom prechádzaš?“

„Nie, dočasne som sa tu ubytoval.“

„Uplynula kopa času.“

„Veru.“

Fionnlagh sa na chvíľu odmlčal, aby slová zdôraznil. „Rovných deväť mesiacov.“ Celkom isto do nich vložil aj obviňujúci podtón.

„Musel som si zbalit celý svoj doterajší život.“

Fionnlagh trochu naklonil hlavu. „Znamená to, že si sa vrátil a už tu navždy zostaneš?“

„Možno.“ Fin zablúdil pohľadom po záhumienku. „Mám tu svoj domov. Sem človek prichádza, keď nemá kam ísť. Tak či onak zostanem... no a zvyšok sa uvidí.“ Obrátil zelené oči na chlapca. „Vedia o tom ľudia?“

Na niekoľko sekúnd sa im oči spojili v tichu naplnenom minulosťou. „Vedia len to, že otec mi zomrel vlani v auguste na Skale pri love súl.“

Fin prikývol. „To je dobre.“ Otočil sa, aby otvoril bránu a kráčal po zarastenom chodníku k tomu, čo kedysi býval vchod do starého bieleho domu. Dvere už neexistovali, z tehly ešte vytŕčalo niekoľko zvyškov dreveného prekladu. Fialová farba, otec ňou kedysi výdatne natrel každý drevený povrch vrátane podlahy, sa ešte vždy dala rozoznať v čudсных šupina-

tých fľakoch. Strecha v podstate ešte slúžila svojmu účelu, ale klady pomaly odhnívali a dažďová voda stekala po každom múre. Podlahové dosky zmizli, zostalo po nich niekoľko odolnejších hranolov. Dom pripomínal prázdnu škrupinu, nezostala ani stopa po láske, čo ho kedysi zohrievala. Za chrptom začul Fionnlagha. „Celý dom vyčistím a znovu ho zvnútra aj zvonku postavím. Možno by si mi pritom cez letné prázdniny mohol trochu pomôcť.“

Fionnlagh nezáväzne pokrčil plecami. „Možno.“

„Odchádzaš v jeseni na univerzitu?“

„Nie.“

„Prečo nie?“

„Musím si nájsť robotu. Stal som sa otcom. Treba sa postarať o dieťa.“

Fin prikývol. „Ako sa má malá?“

„Dobre. Ďakujem za opýtanie.“

Fin nedbal na iróniu v jeho odpovedi. „A Donna?“

„Býva doma s rodičmi a dcérkou.“

Fin sa zamračil. „A čo ty?“

„S mamou žijeme v bungalove pod kopcom.“ Hlavou mierne kývol k domu. Marsaili ho zdedila po Artairovi. „Reverend Murray mi nechce dovoliť, aby som ich chodieval na faru navštevovať.“

Fina jeho slová ohromili. „Prečo nie? Veď si, preboha, otec dieťaťa.“

„Ale nemám prostriedky, aby som sa mohol postarať o dcérku ani o jej matku. Sem-tam sa Donna vytratí z domu a navštívi ma v bungalove, ale obyčajne sa musíme stretávať v meste.“

Fin preglgol hnev. Nemá zmysel preniesť ho na Fionnlagha. Na to je dosť času. Na inom mieste, pri inom človeku. „Je tvoja

mama doma?“ Položil celkom nevinnú otázku, ale obaja vedeli, akým nábojom je nabitá.

„Odišla do Glasgowa, robí prijímacie skúšky na univerzitu.“ Fionnlagh zachytil Finovo prekvapenie. „Nevravela ti?“

„Ešte sme sa nestretli.“

„Aha.“ Oči mu zaleteli dolu kopcom k Macinnesovmu bungalovu. „Vždy som si myslel, že sa s mamou dáte znovu dohromady.“

Do Finovho úsmevu prenikol smútok a možno aj ľútosť. „Za toľké roky sme s Marsaili nedokázali nájsť spôsob, aby nám to spolu fungovalo. Prečo by to malo byť iné teraz?“ Zaváhal. „Ešte je v Glasgowe?“

„Nie. Vrátila sa rýchlo. Priletela dnes ráno. Mimoriadna rodinná udalosť.“

SIEDMA KAPITOLA

Počujem, ako sa na chodbe rozprávajú, akoby som bol hluchý. Akoby som tu ani nebol. Akoby som bol mŕtvy. Niekedy si to aj prajem.

Nechápem, prečo musím mať na sebe kabát. V dome je teplo. Netreba mi kabát. Ani čiapku. Moja stará mäkká čiapka. Koľko rokov mi udržovala hlavu v teple.

Keď v týchto dňoch vyjdem zo spálne, nikdy nie som si istý, akú Mary nájdem. Niekedy nájdem dobrú Mary. Niekedy nájdem zlú Mary. Vyzerajú rovnako, ale ide vždy o rozdielnych ľudí. Dnes ráno som natrafil na zlú Mary. Dvíhala hlas, prikazovala mi, čo mám robiť, prinútila ma obliecť si kabát. Musel som sedieť a čakať. Načo?

A čo je v tej debni? Vraj moje veci. Ale čo tým myslela? Ak tým myslela moje oblečenie, mám ho plnú skriňu a do debni by sa nikdy nevmetilo. Alebo moje papiere. Účty z minulých rokov. Fotografie. Všetko. Celkom isto by sa nepomestili do takej malej debni. Možno ideme dakam na prázdniny.

Vtom počujem Marsailin hlas. „Mama, to nie je spravodlivé.“
Mama. Samozrejme. Stále zabúdam, že Mary je jej mama.

A Mary odvetí, rozpráva, samozrejme, po anglicky, lebo nikdy sa po galsky nenaučila: „Spravodlivé? A ty si myslíš, že on je voči mne spravodlivý? Mám sedemdesiat rokov. Už to dlhšie nevydržím. Aspoň dva razy do týždňa sa vyšpiní do postele. Ak zostane odkázaný sám na seba, je stratený. Ako dáky prekliaty

pes. Nedá sa naňho spoľahnúť. Domov ho vodia susedia. Ak poviem biele, on povie čierne, ak poviem čierne, on povie biele.“

Nikdy nevravím čierne alebo biele. O čom to rozpráva? Zlá Mary sa teraz rozčuľuje.

„Mami, si vydatá štyridsaťosem rokov.“ Znovu Marsailin hlas.

A Mary na to: „Už nie je ten, koho som si zobrala. Žijem s úplne cudzím človekom. Vždy sa všetko skončí hádkou. Nechce si ani za svet uznať, že je dementný, že si už takmer nič nepamätá. Vždy som na chybe iba ja. Niečo urobí a hneď to poprie. Nedávno rozbil kuchynské okno. Nevie prečo. Vzal si naň kladivo. Povedal mi, že chce dnu pustiť psa. Marsaili, psa sme nemali odvtedy, čo sme odišli z farmy. O päť minút sa ma však spýtal, kto rozbil okno a keď som mu povedala že ho rozbil on, poprel to. Ja som ho rozbila. Ja! Marsaili, je mi z toho na vracanie.“

„A čo tak posielat' ho častejšie do denného stacionára? Teraz tam chodievá tri razy do týždňa. Čo keby sme ich prehovorili, aby ho zobrali na päť alebo šesť dní.“

„Nie!“ Mary už kričí. „Keď ho posielame do stacionára, situácia sa len zhoršuje. Každý deň mám niekoľko hodín pokoja, dom len pre seba a po celý čas nemyslím na iné, len že sa večer znovu vráti a bude mi zase robiť zo života peklo.“

Počujem ju vzlykať. Už nie som si celkom istý, či je to zlá Mary alebo nie. Nerád ju počujem plakať. Ide mi to na nervy. Nakloním sa, aby som videl do chodby, ale nedovidím na ne. Asi by som sa mal opýtať, či im netreba pomôcť. Ale zlá Mary mi prikázala zostať tu. Dúfam, že ju Marsaili upokojí. Nechápem, čo ju tak rozčúlilo. Spomínam si na deň, keď sme sa brali. Vtedy som mal dvadsaťpäť. A ona dvadsaťdva, dievčina ako lusk. Aj vtedy plakala. Krásna žena to bola. Angličanka. Ale s tým sa nedalo nič robiť.

Napokon plač prestal a musel som napínať uši, aby som počul Marin hlas. „Chcem ho odtiaľto dostať, Marsaili.“

„Mami, to nie je reálne. Kam by šiel. Ja nie som vybavená, aby som sa mu venovala a súkromné zariadenie si nemôžeme dovoliť.“

„Mne je to jedno.“ Počujem, ako jej hlas stvrdol. „Je plný sebeckta a sebaľútosti. Musíš niečo vymyslieť, lebo ja ho tu už nechcem. Stačí.“

„Mami...“

„Je oblečený, pripravený na odchod a tašky má pobalené. Už som sa rozhodla, Marsaili. Už ho nechcem mať v dome ani o minútu dlhšie.“

Nastane dlhá odmlka. O kom to, doparoma, rozprávajú?

A odrazu, keď zdvihnem hlavu, vidím vo dverách Marsaili, díva sa na mňa. Nepočul som ju, keď prišla. Moje zlaté dievčatko. Mám ju rád viac než čokoľvek iné na svete. Niekedy jej to musím povedať. Vyzerá však ustatá a bledá, dievčatko moje. A tvár má mokrá od slz.

„Neplač,“ vravím jej. „Idem na prázdniny. Nebudem dlho preč.“

ÔSMA KAPITOLA

Fin stál a prezeral si, čo rukami už urobil. Rozhodol sa, že najprv vyháďže všetko zhnité drevo, na dvore medzi domom a starou kamennou šopou so zhrdzavenou strechou z neho vznikla obrovská kopa. Keby dlhšie nepršalo, vietor by ho vysušil. Potom by ho zakryl a mal pripravené na novembrovú vatra.

Múry a základy zostali neporušené, musí však strhnúť strechu a postaviť novú, aby do domu neprenikla ani kvapka vody a vnútrajšok mohol vyschnúť. Najprv odstráni a uloží škridlu, ale na to potrebuje rebrík.

Vietor svišťal a poťahoval ho za modrú kombinézu, za károvanú košeľu a vysušal mu pot na tvári. Takmer zabudol, aký vie byť vytrvalý. Keď žijete na ostrove, uvedomíte si ho len vtedy, keď ustane. Pohľadom hodil dolu kopcom na Marsailin bungalov, ale auto nevidel, zrejme sa ešte nevrátila. Fionnlagh bude v škole v Stornowayi. Zíde k nim neskôr a spýta sa, či mu nepožičajú rebrík.

Ovzdušie zostávalo stále mierne, vietor ho privieval z juhozápadu, ale zavoňal dážď a v diaľke zazrel modročierne oblaky, zhromažďovali sa ďaleko na horizonte. Na pozadí nadchádzajúcej noci slnko pred ním rozsievalo lúče po krajine, v nepreustajne sa meniacich živých a ostrých tvaroch. Začul prichádzať auto, otočil sa a v starom vauxhalle astra po zosnulom manželovi uvidel Marsaili. Zastala na okraji cesty a zahľadela sa jeho smerom. V aute s ňou sedel ešte niekto.

Zdalo sa mu, že stojí hodnú chvíľu a díva sa na ňu z diaľky, kým nevystúpila z auta a nevykročila po svahu k nemu. Okolo tváre jej v povrazoch poletovali dlhé plavé vlasy. Pôsobila štíhlejšie, a keď sa priblížila, všimol si, že na tvári nemá mejkap, je akási pretiahnutá a v neúprosnom dennom svetle neprirodzene bledá.

Zastala asi meter pred ním a chvíľu len stáli a hľadeli na seba. Napokon sa ozvala: „Neviedela som, že prídeš.“

„Rozhodol som sa len pred pár dňami. Keď nás definitívne rozviedli.“

K telu si pritiahla vodotesnú vetrovku, akoby ju striasala zima a na prsiach si zložila ruky, aby ju udržala nepriepustnú. „Zostávaš?“

„Ešte neviem. Chystám sa čo-to porobiť na dome a potom uvidím.“

„A čo tvoja práca?“

„Dal som výpoveď.“

Odpoveď ju prekvapila. „A čo budeš teraz robiť?“

„Neviem.“

Usmiala sa starým ironickým úsmevom, poznal ho až priveľmi dobre. „Tu leží Fin Macleod,“ povedala. „Čo nikdy nič nevedel.“

Úsmev jej vrátil. „Dokončil som štúdium počítačovej techniky.“

Zdvihla jedno obočie. „Nehovor? V Croboste s tým urobíš dieru do sveta.“

Tentoraz sa zasmial. „Viem.“ Vždy ho vedela rozosmiať. „Počkáme a uvidíme. Možno sa zamestnám v Arnishi ako môj otec a Artair.“

Pri vyslovení mena Artair sa jej tvár zamračila. „Fin, to nikdy neurobíš.“ Arnish predstavoval pre ostrovanov vždy posledné

útočisko, ak nedostali prácu na rybárskom člne alebo neutiekli na univerzitu do veľkého mesta. Hoci tam dobre platili.

„Nie.“

„Tak netáraj hlúposti. Zamladi si ich už natáral požehname, vystačili by na celý život.“

Uškrnul sa. „Asi máš pravdu.“ Kývol hlavou na vauxhall. „Kto sedí v aute?“

„Môj otec.“ Hlas jej zaznel prenikavo.

„Aha, a ako sa má?“ Otázku mienil celkom nevinne, ale keď na ňu znovu pozrel, všimol si, že reaguje nervózne. Oči sa jej naplnili slzami. Ohromila ho. „Čo sa deje?“

Marsaili pevne stískala pery, akoby si neverila, že sa jej podarí niečo vysloviť. Napokon predsa len odvetila: „Mama ho vyhodila z domu. Vraví, že to s ním ďalej nevydrží. Teraz sa mám oňho starať ja.“

Fin sa zarazene zachmúril. „Prečo?“

„Je dementný. Keď si ho naposledy videl, ešte nebol na tom tak zle, no odvtedy to s ním išlo veľmi rýchlo z kopca. Takmer denne vidieť, ako sa mu stav zhoršuje.“ Obzrela sa za autom a slzy jej už tiekli celkom voľne. „Ale ja sa nemôžem oňho starať. *Nemôžem!* Po dvadsiatich rokoch s Artairom a jeho matkou konečne zase žijem vlastným životom. Čakajú ma ďalšie skúšky, musím premýšľať o Fionnlaghovej budúcnosti...“ Vrátila zúfalý pohľad na Fina. „Znie to hrozne, však? Hrozne sebecky.“

Mal chuť zovrieť ju do náručia a držať, uplynulo však už veľa času. „Samozrejme, že neznie.“ Zmohol sa jedine na tieto tri slová.

„Je môj *otec!*“ Až priveľmi jasne z nej vyžarovala bolesť a výčitky svedomia.

„Som si istý, že sociálka aspoň dočasne preňho nájde niečo slušné. Čo by si povedala na domov pre seniorov?“

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.